

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

תצוה

(חלק בו שיחה ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת תצוה, היא אדר, ה'תשפ"ו (א)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2026

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

תצוה ב

עדותו של ר"א בר' יוסי האבן די חכמים
ניט חרטה פון זייער דיעה אַז „כתוב עליו
בב' שיטין”,

[און דערפאַר פסק'נט דער רמב"ם ווי
די חכמים; עס איז נאָר אַז „בדיעבד
מיהא הלכה כרבי אליעזר ברבי יוסי”⁸,
וזהו שכותב הרמב"ם „ופעמים כתבוהו
בשיטה אחת”, מיינענדיק דערמיט די
עדות פון ר"א בר' יוסי, און וואָס מהאי
עדות איז מוכרח צו זאָגן אַז בדיעבד איז
כשר אויך בשיטה אחת].

דער מאירי⁹ איז מבאר, וז"ל: ואע"פ
שמגדולי החכמים העידו אני ראיתי
ברומי וכתוב עליו קדש לה' בשיטה אחת,
לא הכחישו את הידוע אצלם – אף
בעדות ראי'.

איז לכאורה תמוה: דאָ רעדט זיך דאָך
וועגן דער „עדות ראי'” פון „גדולי
החכמים” פון ר' אליעזר בר' יוסי (אין
וועלכער ס'איז ניט שייך קיין ספק ח"ו)?

ואפילו לפי פסק הרמב"ם¹⁰ (לויטן
פירוש הנ"ל) – קומט דאָך אויס אַז
עבודות כה"ג יענע יאָרן (און דאָס וואָס
הציץ מכפר אפילו כשאנינו על מצחו¹¹)

א. אין דעם ציווי אויף עשיית הציץ
שטייט אין פסוקי: „ופתחת עליו פתוחי
חותם קדש לה'” – אַז אויפן ציץ זאָל
מען אויסקרייצן די ווערטער „קדש לה'”.

אין דעם אופן ווי די ציווי ווערטער
זיינען געווען „כתוב עליו” איז פאַראַן אַ
פּלוגתא³ צווישן די חכמים מיט ר'
אליעזר בר' יוסי: די חכמים האַלטן אַז
„כתוב עליו בב' שיטין, יו"ד ה"א למעלה
וקודש למ"ד למטה” („השם שלם בשיטה
עליונה וקדש למ"ד בשיטה תחתונה”⁵).
אַבער ר' אליעזר בר' יוסי זאָגט: „אני
ראיתי בעיר רומי⁶ וכתוב עליו קדש לה'
בשיטה אחת”.

דער רמב"ם⁷ פסק'נט „וכותב עליו שני
שיטין כו' ואם כתבו בשיטה אחת כשר
ופעמים כתבוהו בשיטה אחת”. דערפון
איז פאַרשטאַנדיק אַז ניט קוקנדיק אויף

(1) פרשתנו כה, לו.

(2) ראה ת"א ות"י עה"פ. פרש"י לעיל כה, יא.
וראה רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ט ה"ב ובראב"ד
(נ"כ) שם. ואכ"מ.

(3) שבת סג, ב. סוכה ה, א. ועוד.

(4) כ"ה בשבת וסוכה שם לפנינו. אבל בפ"י ר"נ
גאון שבת שם, ר"ח שם, פרש"י יומא (נז, א ד"ה
אני ראיתי): ר' אלעזר. וראה סדר הדורות מע' ר'
אלעזר בר' יוסי בן חלפתא.

(5) רש"י שבת שם.

(6) להעיר מאדר"נ (פמ"א, יב): אבל כו' וציץ

עדיין מונחין ברומי.

(7) הל' כלי המקדש רפ"ט. וכ"כ המאירי בסוכה
שם (ועפ"ז קשה מנ"ל – בפירושו בשבת (דלקמן
בפנים) – לחדש חידוש גדול דעדות ראי' בטלה
לגבי המקובל – ושככלל אפשרי דבר זה).

(* ולהעיר שבר"ח סוכה שם: וא"ר יוסי. וכ"ה
בכנסת הגדולה – לשונות הרמב"ם (שבסוף חזק
א"ח) להל' כלי המקדש שם. ע"ש.

(8) כסף משנה שם. וראה גם אוה"ח פרשתנו
כאן, ובספרו ראשון לציון לסוכה שם. ולהעיר
מחתם סופר עה"ת עה"פ.

(9) שבת שם. – ודלא כמ"ש האוה"ח, ואפילו
לת"ק אינו מעכב" (שלכן אין עדותו של ר"א בר'
יוסי סתירה לדעתו שלכתחילה צ"ל בשני שיטין).

וראה לקמן בפנים סעיף ד והערה 25.

(10) וכן המאירי בסוכה שם.

(11) לדעת ר' שמעון (יומא ז, ב. וש"ג) ובפרש"י

תצוה (כה, לח) כפירוש ראשון וסתם – דתמיד

הרמב"ם איז מעיד¹⁶, אַז דאָס וואָס אביו האָט מצויר געווען די קני המנורה „ביושר . . לא בעיגול“ איז געווען (ככוונה) – שטימט עס דאָך ניט מיט דעם ציור המנורה שעל שער הנ"ל, וואָס איז לכאורה אַן ענין פון „עדות ראיי"?

וי"ל הביאור בזה – בפשטות: די אויס-געקריצטע מנורה אויפן שער איז ניט דער (ריכטיקער) ציור פון דער מנורה שבמקדש. און ווי מ'זעט דאָרט אינעם ציור נאָך כמה וכמה פרטים וועלכע שטימען ניט מיט תבנית המנורה שבמקדש¹⁷, ביז אַז אין דער „מנורה“ שעל השער איז מצויר אַ צורת דרקון!

מסתבר דערפאַר צו זאָגן, אַז ציור המנורה שעל השער האָט מען מלכתחילה ניט נאָכגעמאַכט די מנורה שבמקדש, נאָר אַן אַנדער מנורה¹⁸ וואָס האָט געהאַט געוויסע ענלעכקייטן צו דער מנורה שבמקדש^{18*}.

וויבאַלד די מנורה שבמקדש האָט געהאַט גאָר אַ גרויסע חשיבות, פלעגט מען מאַכן מנורות מיט אַן ענלעכן אויס-

סה"י (שהרמב"ם צייר שם המנורה ככפיה"ט), אלא – שנשמט ע"י המדפיסים. – וראה בפרטיות והציורים ב„כפר חב"ד“ פ' תרומה תשד"מ. חידושים וביאורים בהל' ביהב"ח (קה"ת תשמ"ו) בנספחים (ע' קסו. בהוצאת תש"נ – ע' רכה).

16 בפירושו ע"ה תרומה שם.

17 וכמו שהעיר הר"י קאפח בהוצאתו דפיה"מ להרמב"ם.

18 ולהעיר שבס' יוספון (פצ"ה) איתא שהביאו לטיטוס שתי מנורות ממנורות הזהב אשר היו במקדש. וע"פ משנת' (לקו"ש שם הערה 46. ע"ש) שבמקדש שני לא היו העשר מנורות שעשה שלמה, צ"ל לכאורה שמנורות הנ"ל לא היו (שתיהם עכ"פ) לעבודה. אבל ראה משנה סוף חגיגה: כל הכלים כו' שניים כו'.

ובפשטות י"ל שהיו מהמנורות שבהם הנרות דרמב"ם הל' ביהב"ח בסופן.

18* אבל להעיר מהשקו"ט (ראה פתחי תשובה יו"ד סקמ"א סקו"ד. ועוד) אם אסור לעשות מנורה של ז' קנים, אפילו חסר איזה דבר המעכב."

– איז געווען מיט אַ בדיעבד צייץ? ועוד – בדיעבד בכיו"ב איז שייך צו זאָגן נאָר אויף דער צייט וואָס ס'דאַרף נעמען צו אויסקריצן אויף אַ טס של זהב די צוויי ווערטער קדש לה' – וע"פ הנ"ל קומט אויס אַז בתוך זמן זה איז נלכד ביהמ"ק ונלקח הציץ^{11*}!

ב. וועט מען דאָס פאַרשטיין פון אַן ענלעכן ענין (וועגן וועלכן מ'האָט שוין גערעדט אַמאָל באַרוכה¹²):

אויף דעם „שער הנצחון“ וואָס מען האָט געבויט אין רוים פאַר טיטוס ימ"ש – נאָך זיין נצחון אויף ירושלים, איז דאָ אַן אויסגעקריצטע (ציור פון אַ) מנורה וואָס ישנם האומרים אַז דאָס איז דער ציור פון דער מנורה אין בית המקדש – איז די מנורה דאָרט מצויר באופן, אַז די ששה קני המנורה ציען זיך אַרויף (פונעם קנה האמצעי) ווי חצאי קשת (האַלב־קייילעכדיק).

ולכאורה: רש"י זאָגט בפירוש¹³ אַז די קני המנורה זיינען „באלכסון נמשכין ועוליין“, וואָס מיינט, אַז זיי האָבן זיך געצויגן אין אַ גלייכן שיפוע, וואָס דאָס איז דאָך דער אָפטייטש פון „קנה“ בתושב"כ ובתושבע"פ – אַ גלייכער צמח, ווי מ'זעט עס על שפת כל יאור¹⁴; און פונקט אַזוי זיינען די קני המנורה אויסגעמאָלט געוואָרן פון רמב"ם (ווי מ'זעט עס אין דעם ציור המנורה שבגוף כ"ק הרמב"ם¹⁵, און ווי ר' אברהם בן

מוחם מרצה. אבל הפס"ד (רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ד ה"ח) דאינו מרצה אלא בזמן שהוא על מצחו. *11 כי בפשטות הציץ שנלקח לרומי ה' הציץ שהשתמשו בו קרוב לזמן החורבן.

12 לקו"ש חכ"א ע' 170.

13 תרומה כה, לב.

14 ראה פרש"י שמות (ב, ג) ראב"ע ועוד שם.

15 כפיה"מ מנחות ספ"ג (נדפס בהוצאת קאפח, ובלקו"ש שם ע' 172). – והעירני חכם א' שלאחרונה נתפרסם שכ"ה גם בכת"י דס' היד בהל' ביהב"ח פ"ג

קען דאָך זיין אַז אַן אינו יהודי²¹ האָט דאָס נאָכגעמאַכט].

און דעריבער: וויבאַלד אַז די חכמים האָבן געהאַט אַ קבלה – בלשון המאירי: „ידוע אצלם” – אַז די ווערטער „קדש לה” זיינען געווען געשריבן בב' שיטות, איז אַ דבר ברור אַז אַזוי איז געווען די מציאות. און די קבלה גופא איז מכריח צו זאָגן, אַז דאָס וואָס ר' אליעזר בר' יוסי האָט געזען אין רומי איז ניט געווען דער ציץ פון כהן גדול.

– ביי ר' אליעזר בר' יוסי עצמו, וואָס ער האָט ניט געהאַט די קבלה פון זיין רבי'ן, איז בשעת ער האָט געזען דעם ציץ ברומי, איז ער ניט מחוייב צו אָננע-מען אַזאָ ווייטע מעגלעכקייט אַז צווישן כלי המקדש האָט זיך אַריינגעמישט אַ ציץ מבחוץ – דעם אמת'ן ציץ האָט מען ניט מצייר געווען – והמצויר איז דאָס ניט דער ציץ של הכהן גדול, נאָר אַ תכשיט כו' וואָס איימיצער האָט גע-מאַכט – און אַנדערש פון דעם ציץ; און דעריבער קען ער דערפון ברענגען אַ ראיי אַז „כתוב עליו קדש לה' בשיטה אחת”;

וויבאַלד אָבער אַז די חכמים האָבן יע געהאַט אַזאָ קבלה, איז „לא הכחישו את הידוע אצלם אף בעדות ראיי” – ווייל אין דער קבלה איז ניט שייך קיין ספק, משא״כ בנוגע דער עדות ראיי קען מען זאָגן אַז דאָס איז ניט געווען דער ציץ של הכהן גדול, כנ״ל.

ד. ע״פ הנ״ל – איז דאָך צע״ג לכאורה פס״ד הרמב״ם, ובפרט – דער ענין פון האָבן במקדש בנפול אַ „בדיעבד ציץ” אַ משך זמן, כנ״ל?

ערך בגדי כהונה (ע' שלה) וּש״ו). וראה מאירי (לע״ז מב, ב) דכל כלי שרת נאסרו ב״לא תעשון אתי” (וראה צפ״ע מהד״ט סז, ד). ואכ״מ.

זען ווי די מנורה שבמקדש, ובפרט די עובדי ע״ז לע״ז שלהם (וזהו הביאור להוספת ציור . . דרקון שהוא ע״ז¹⁹) – און לויט איינער פון אַזעלכע מנורות האָט מען געמאַכט דעם ציור המנורה על השער.

ג. עד״ז יש לומר בנדו״ד – בענין הציץ לשיטת המאירי:

אע״פ אַז ר' אליעזר בר' יוסי האָט געזען אַ ציץ אין רומי, איז עס אָבער ניט קיין ראיי ברוּה אַז דאָס איז געווען דער ציץ של הכהן גדול. עס קען זיין²⁰ אַז דאָס איז געווען אַ תכשיט וואָס אימי-צער האָט געמאַכט אין אַ ציור וואָס איז (קצת) דומה צום ציץ²¹. דערנאָך איז אַט דער תכשיט פאַרלייגט געוואָרן (מאיזו סיבה שתיה״ – ואולי כדי צו אַרויס-ראַטעווען פון די רומיים דעם אמת'ן ציץ²² – ועד״ז י״ל בהמנורה²²) צוזאַמען מיט די כלי המקדש וואָס זיינען געלעגן אין רומי.

[ובפרט אַז אויף די בגדי כהונה גע-פינט מען ניט דעם איסור פון „לא תעשון אתי” – „בית תבנית היכל כו״²³, דעריבער איז מעגלעך אַז איינער האָט פאַר זיך געמאַכט אַ תכשיט וואָס איז ענלעך צום ציץ.

ואפילו את״ל אַז עס איז יע דאָ בזה דער איסור פון „לא תעשון אתי”²⁴ –

19) ע״ז מב, ב (במשנה).

20) להעיר מיומא נז, א: ודילמא כו״.

21) להעיר מפ״י הראב״ע כאן; והשרים הגדולים עושים ציץ זהב כו״. ע״ש.

22) אבל ראה אדר״ג (שבהערה 6): ומנורה . . וציץ . . ברומי.

23) יתרו כ, כ. ע״ז מג, סע״א (וש״ו). רמב״ם הל' ביהב״ח פ״ו ה״י טי״ד סקמ״א. שו״ע שם בסוף הסימן.

24) להעיר מפלוגתת הראשונים אם בגדי כהונה נק' כלי שרת (ראה אנציקלופדי' תלמודית

ה. מכל הנ"ל האָט מען אויך אַ הוראה לימינו אלו:

בזמן האחרון זיינען נתגלה געוואָרן גניזות פון מגילות מעניני התנ"ך און דאָרטן זיינען פאַראַן כמה שינויים לגבי אונזער מסורה בנוגע לחסר ויתיר וכו'.

— דאָרף מען וויסן, אַז די „גניזות“, כאָטש זיי זעען אויס ווי אַן „עדות ראיה“, זיינען זיי כלל ניט אַזוי ווי אונזער מסורה. ובפרט אַז מען קען ניט וויסן ווער זיינען מחברי ה„גניזות“ צי פון „גדולי החכמים“ אָדער ניט. נאָך מער: עס קען גאָר זיין אַז די מגילות זיינען נגזז געוואָרן טאַקע דערפאַר ווייל זיי זיינען געשריבן געוואָרן דלא כהלכה!²⁶

משא"כ די מסורה וואָס מיר האָבן, וועלכע איז איבערגעגעבן געוואָרן איש מפי איש, דור אחר דור למעלה עד משה רבינו — איז אַ דבר ברור אַז זי איז אמת.

(משיחת ש"פ תצוה תשמ"ג)

26) להעיר גם מב"ח לטאו"ח סל"ד (סד"ה סדר הנחתן) בנוגע לתפלין דר"ת.

— וי"ל ובהקדים: ווי האָט מען גע- קאָנט אָפּנאַרען די רומיים דורך אַ ציין וואָס קיינמאָל איז ניט געווען דוגמתו במקדש — ובפרט לויט הידוע די באַשרייבונג אויך בספריהם פון פרטי ביהמ"ק והעבודות בו — ולכן י"ל איז דער רמב"ם מוכרח לפרש אַז בדיעבד כשר און ס'איז געווען אַזוי בפועל, עכ"פ אַ זמן קצר.

ויתרה מזה כתב האוה"ח²⁵, אַז „אפילו לת"ק (די חכמים) אינו מעכב ובוזה לא יקשה בעיניך פסק הרמב"ם פ"ט מהל' כלי המקדש“.

ועפ"ז יש לומר — עכ"פ בדרך אפשר נאָך אַ טעם לפס"ד הרמב"ם (ואולי — עיקר) — שלא לאפוש במחלוקת (ובפרט אַז לפי המאירי כפשוטם, איז עס אַ מחלוקת במציאות).

ולפ"ז דאָרף מען אויך ניט אָנקומען צום חילוק הנ"ל אַז ראב"י האָט ניט געהאַט די קבלה הנ"ל וכו'. וק"ל. ואכ"מ.

25) כנ"ל הערה 9. ואולי י"לפ דעתו — שהיא היפך כהנ"ל, דמפרש שת"ק וראב"י לא פליגי כלל — הן לכתחילה והן בדיעבד. וראה ספרו ראשון לציון לסוכה שם.

